

T

The Changing of Academic Research Trends on New Media and Computer-Mediated Communication between 2012-2018 CE

Pichaet Tang-on^{1,*} Papassara Chaiwong²

Received: February 24, 2020 Revised: March 23, 2020 Accepted: April 30, 2020

Abstract

This research aims to study the changing of academic research trends on New Media and Computer-Mediated Communication between 2012-2018 CE. The scholars and researchers can use the results as the support data to design modern future research that conforms to international academic trends nowadays. Use the qualitative research method, the abstract analysis from an academic journal in the field of new media and computer-mediated communication. 192 academic journal abstracts from the Journal of Computer-Mediated Communication (JCMC, the 1st ranking of communication journals in the ISI database) are chosen. First, separate and categorize the data, study the frequency and relation between each category. Thence, synthesize and integrate the analysis results to summarize the annual research trends and the changing of research trends from 2012-2018 CE. The results are found that the present and nearly future of academic research trends focus mainly on digitally mediated communication especially digital mobile devices. These trends also cover the research from the developing countries, research in political communication behaviors, new research methodology and methods such as social network analysis, data analysis system, algorithm-based of artificial intelligence, and machine learning. However, some of these

¹ Major of Broadcasting and Digital Media, Faculty of Communication Arts, North Bangkok University, Thailand

² Dept of Speech Communication and Performing Arts, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: pichaet.t@outlook.com

trends are not the expertise of scholars or researchers in humanities and social sciences. It is necessary to seek cross-disciplinary cooperatives that needed for future research to conforms to international research trends.

Keywords: new media, computer-mediated communication, research trends, research methodology

ก

การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางการศึกษาวิจัย ด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ ในช่วงปี ค.ศ. 2012-2018

พิเชษฐ์ แดงอ่อน^{1*} ปภัสสรฯ ชัยวงศ์²

วันรับบทความ: February 24, 2020 วันแก้ไขบทความ: March 23, 2020 วันตอบรับบทความ: April 30, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ในช่วงปี ค.ศ. 2012-2018 เพื่อให้นักวิชาการและนักวิจัยสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลสนับสนุน ในการออกแบบการศึกษาวิจัยให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับค่านิยมทางวิชาการในระดับสากล อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์บทคัดย่อของบทความวิชาการด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยเลือกศึกษาบทความจาก Journal of Computer-Mediated Communication (วารสารด้านการสื่อสารอันดับ 1 ในฐานข้อมูล ISI) จำนวน 192 บทความ โดยแยกข้อมูล จัดหมวดหมู่ ศึกษาความถี่และความเชื่อมโยง จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสังเคราะห์และบูรณาการ เพื่อสรุปเป็นค่านิยมทางการศึกษาวิจัยแต่ละปี และการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางการศึกษาวิจัยตลอด 6 ปี ผลการศึกษา พบว่า ค่านิยมทางการศึกษาวิจัยในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ มุ่งเน้นการศึกษาสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลเป็นหลัก โดยเฉพาะอุปกรณ์ดิจิทัลแบบพกพา นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการวิจัยจากประเทศกำลังพัฒนา พฤติกรรมการสื่อสารด้านการเมือง ระเบียบวิธีวิจัยใหม่ ๆ อย่างการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม ระบบการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ และการเรียนรู้ของเครื่องจักร อย่างไรก็ตาม ค่านิยมทางการศึกษาวิจัยหลายด้าน อาจไม่ใช่ความเชี่ยวชาญโดยตรงของนักวิชาการและนักวิจัยในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือข้ามศาสตร์ หากต้องการสร้างงานศึกษาวิจัยที่สอดคล้องกับค่านิยมทางการศึกษาวิจัยในระดับสากล

คำสำคัญ: สื่อใหม่ การสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ ค่านิยมทางการศึกษาวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย

¹ วิชาเอกวิทยุ-โทรทัศน์ และสื่อดิจิทัล คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Corresponding author. E-mail: pichaet.t@outlook.com

บทนำ

ตลอดศตวรรษที่ผ่านมา สื่อ (Media) รูปแบบใหม่ ๆ ได้ถูกพัฒนาขึ้นตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technologies) โดยเฉพาะช่วงกลางศตวรรษที่ 20 ที่คอมพิวเตอร์ซึ่งเคยมีขนาดใหญ่ ได้ถูกพัฒนาให้เล็กลงและจำหน่ายในฐานะคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Personal Computer) อันเป็นผลพวงมาจากการพัฒนาหน่วยประมวลผลขนาดเล็ก (Microprocessor) และราคาในการผลิตที่มีแนวโน้มลดต่ำลง

การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการแพร่หลายของคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลตลอดระยะเวลาเกือบ 70 ปี กอปรกับการพัฒนาโครงข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) หรือ World Wide Web ในเวลาต่อมา ได้ทำให้เกิดสื่อกลุ่มใหม่ขึ้น ซึ่งช่วยทลายข้อจำกัดทางการสื่อสารหลายประการลง โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านพื้นที่และเวลา (Space and Time) ส่งผลดีต่อแวดวงการศึกษาทั่วโลก และมีผลกระทบต่อทุกระดับและทุกบริบทของการสื่อสารให้ก้าวไปอีกขั้นหนึ่ง เรียกกลุ่มของสื่อดังกล่าวว่า “สื่อใหม่” (New Media)

สื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์

Rice (1999) นิยามคุณสมบัติของสื่อใหม่ที่แตกต่างจากสื่อดั้งเดิม (Traditional Media) หรือสื่อเก่า (Old Media) ว่ามีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ การคำนวณ (Computing) เป็นความสามารถในการประมวลผล คำและจัดเรียงโครงสร้างหรือระดับของสารที่เกิดขึ้นในการสนทนาได้ เครือข่ายการสื่อสารทางไกล (Telecommunication Network) เป็นความสามารถในการเข้าถึงและเชื่อมโยงการสื่อสารระหว่างผู้คนและเนื้อหาที่มีความแตกต่างหรือห่างไกลกัน และมีเนื้อหาแบบดิจิทัล (Digitalization of Content) เป็นการเก็บข้อมูลแบบดิจิทัลที่จะทำให้สามารถส่งผ่านเนื้อหาข้ามเครือข่าย สามารถเข้าถึงซ้ำ ๆ ได้ รวมถึงสามารถประยุกต์และนำเสนอด้วยเนื้อหาที่หลากหลาย เช่น ข้อความ เสียง วิดีโอ เป็นต้น

นอกจากนี้ Flew (2014) ยังได้กล่าวถึงคุณสมบัติของสื่อใหม่ไว้ว่า สื่อใหม่นั้นมีคุณลักษณะสำคัญเป็นพื้นฐานอยู่ 2 ประการ ได้แก่ การแปลงเป็นดิจิทัล (Digitization) คือ ความสามารถในการแปลงข้อมูล (Information) ให้กลายเป็นรหัสฐาน 2 (Binary Code) ซึ่งเป็นภาษาพื้นฐานของอุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์ทั่วโลก นั่นทำให้ข้อมูลที่มีสามารถถูกถ่ายทอดได้ในแบบอิเล็กทรอนิกส์ และการหลอมรวม (Convergence) ซึ่งหมายถึง การหลอมรวมกันของทั้งข้อมูล สื่อ และเทคโนโลยี ทั้ง 2 คุณสมบัติสร้างความเป็นไปได้ให้กันและกัน เป็นคุณลักษณะจำเป็นในการที่จะสามารถจัดสื่อใด ๆ ให้เป็น “สื่อใหม่” ได้ มากไปกว่านั้น Flew ยังได้กล่าวถึงคุณสมบัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อใหม่ อันเป็นการพยายามทลายขอบเขตของสื่อใหม่ให้ไปได้กว้างไกลขึ้น เช่น ความสามารถในการโต้ตอบ (Interactivity) เครือข่าย (Network) การจำลองเสมือนจริง (Virtuality) และโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งหมายถึง การแพร่กระจายไปทั่วโลก

สื่อใหม่ โดยเฉพาะสื่อคอมพิวเตอร์ ได้ทำให้เกิดการสื่อสารแขนงใหม่ขึ้น เรียกว่า “การสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์” (Computer-mediated Communication, CMC) ซึ่งเป็นการสื่อสารของมนุษย์รูปแบบหนึ่ง

ที่เกิดขึ้นในระดับการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นอย่างน้อย และเกิดขึ้นผ่านการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของ คู่ปฏิสัมพันธ์ทั้งสองฝ่าย แม้ว่าแต่เดิมนั้น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว จะหมายถึง คอมพิวเตอร์ (Personal Computer และ Laptop) เป็นหลัก แต่ในปัจจุบัน การสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์จะนับรวมการสื่อสารที่เกิดขึ้น ผ่านอุปกรณ์ที่ถูกพัฒนามาจากคอมพิวเตอร์ด้วย เช่น สมาร์ทโฟน (Smartphone) แท็บเล็ต (Tablet) คอมพิวเตอร์ ไฮบริด (Hybrid Computer) ฯลฯ โดยเป็นการสื่อสารผ่านช่องทางหรือซอฟต์แวร์ที่หลากหลาย ต่างกันไป ตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน อาทิ Instant Messaging (IM), Email, Chat Rooms, Online Forums, Social Network Services (SNS) เป็นต้น (Lindlof & Taylor, 2002; Perry & Wermer-Wilson, 2011; Walther, 1992, 1996, 2011; Walther & Parks, 2002)

จากแบบจำลองการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ในรูปแบบและช่องทางต่าง ๆ (ภาพที่ 1) ซึ่งประยุกต์ จากแบบจำลองของ Ellis, Gibbs, และ Rein (1991) ร่วมกับทฤษฎี Media Richness (Daft & Lengel, 1986) แสดงให้เห็นการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ผ่านการใช้ซอฟต์แวร์ที่หลากหลาย เทียบกับการสื่อสารแบบดั้งเดิม อย่าง Billboard, Face-to-face และ Group Communication ที่มีข้อจำกัดเรื่องของพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจว่าจะใช้การสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์แบบใดนั้น ยังคงต้องมีการพิจารณาตามมิติของเวลาและ คุณสมบัติของสื่อ การใช้รูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้งาน ย่อมลดทอนประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสื่อสารให้ลดน้อยลง

	Collocated (same space)	Distributed (different space)	
Synchronous (same time)	Group Communication Face-to-face	Video Conference Video Call / Voice Call Instant Messaging Social Network Site	Rich Media ↑
Asynchronous (different time)	Billboard	World Wide Web Internet Relay Chat Multiple User Domains Bulletin Board Systems Email	Lean Media

ภาพที่ 1 แบบจำลองการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ในรูปแบบและช่องทางต่าง ๆ (ประยุกต์จากแบบจำลองของ Ellis และคณะ (1991) และ Media Richness Theory)

การศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์

การศึกษาวิจัยและพัฒนาทฤษฎีเพื่ออธิบายบทบาทของสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ในหลายทศวรรษมานี้ มีอยู่ด้วยกันหลายมิติ แต่ที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ คือ มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ซึ่งครอบคลุมบริบทของการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารแบบกลุ่ม การสื่อสารในองค์กร รวมไปถึงเครือข่าย การสื่อสารที่เกิดขึ้นบนช่องทางออนไลน์ เห็นได้จากงานวิจัยและทฤษฎีจำนวนมากที่ถูกสร้างขึ้นมารองรับและอธิบายบทบาทของสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ในลักษณะต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น ในมิติของการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ได้รับการพัฒนาทางทฤษฎีและแนวคิดเชิงวิชาการอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าทฤษฎีส่วนใหญ่ของการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ จะถูกสร้างบนรูปแบบของการสื่อสารผ่านข้อความเป็นหลัก แต่ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ ๆ ทฤษฎีการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์จึงถูกท้าทาย ด้วยข้อเสนอแนะทางการศึกษาวิจัย ว่าควรเริ่มมีการศึกษาการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ในรูปแบบอื่น และควรเข้าไปศึกษาในบริบทที่มีความหลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น (Lindlof & Taylor, 2002; Perry & Wermer-Wilson, 2011)

นอกจากนี้ งานวิจัยในช่วงหลัง ยังนิยมศึกษาสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ ในมิติของเครือข่ายทางสังคม (Social Networks) บนพื้นฐานของแนวคิดที่ว่า พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความเกี่ยวโยงกันไปเป็นทอด ๆ ในเครือข่าย และสามารถส่งอิทธิพลถึงกันได้ แม้ในความเป็นจริงอาจไม่เคยรู้จักกันเลยก็ตาม นอกจากการศึกษาเครือข่ายทางสังคมแล้ว วิธีการศึกษาวิจัย ก็เริ่มนิยมใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของเครือข่ายเช่นกัน เพราะสามารถเห็นความสัมพันธ์และการเกี่ยวโยงทางข้อมูลได้อย่างรอบด้าน สร้างความได้เปรียบในการศึกษาข้อมูลได้อย่างลึกซึ้งและเป็นรูปธรรมกว่าเดิม

แม้ว่าการศึกษาวิจัยด้านดังกล่าว จะได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ให้เท่าทันการแพร่หลายของเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน ทั้งแพลตฟอร์มใหม่ ๆ และบริบทที่หลากหลายขึ้น รวมถึงปรากฏการณ์ทางการสื่อสารผ่านสื่อที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในช่วงปีหลัง ๆ อันถือเป็นความท้าทายในแวดวงวิชาการ ทว่าการพัฒนาดังกล่าวก็ดูจะไม่มีที่สิ้นสุด เพราะในขณะที่การศึกษาวิจัยและทฤษฎีถูกพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้น เทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ ๆ ก็เกิดขึ้นควบคู่กัน การวิจัยและทฤษฎีซึ่งเป็นที่นิยมในวันนี้ อาจกลายเป็นความล้าสมัยได้เพียงชั่วข้ามคืน

ด้วยความท้าทายทางการศึกษาวิจัยข้างต้น ทำให้การศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และเพื่อให้การศึกษาสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ในรูปแบบ บริบท และประเด็นการศึกษาใหม่ ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความนิยม (Trends Changing) ทางการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยในช่วงปี ค.ศ. 2012-2018 ซึ่งเต็มไปด้วยการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการใช้งานการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ ทั้งระดับบุคคล องค์กร สังคม และเครือข่าย ภายใต้คำถามในการวิจัยที่ว่า

RQ: ความนิยมทางการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงปี ค.ศ. 2012-2018 เป็นอย่างไร

โดยนักวิชาการและนักวิจัย สามารถใช้ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นคู่มือประกอบการตัดสินใจ เพื่อทำการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ทั้งในรูปแบบของบทความวิชาการและบทความวิจัย ในด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่มีความทันสมัยและเหมาะสมกับความนิยมทางวิชาการ ในปัจจุบัน และเพื่อให้สามารถเลือกระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับองค์ประกอบ ระดับ และบริบททางการสื่อสาร ที่ศึกษาวิจัยได้ ทั้งนี้ เพื่อให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพทางกระบวนการผลิต สามารถคาดหวังประสิทธิผลในเชิงคุณภาพ และยังเป็นการเพิ่มโอกาสที่ผลงานทางวิชาการจะได้รับการตอบรับในระดับสากล ซึ่งจะช่วยพัฒนา การศึกษาวิจัยด้านดังกล่าวในประเทศไทยให้ก้าวหน้าขึ้นอีกด้วย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางการศึกษาวิจัย ด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ โดยมุ่งค้นหาความนิยมทางการศึกษาวิจัยที่เปลี่ยนแปลงไป ในช่วงปี ค.ศ. 2012-2018 เพื่อให้ให้นักวิชาการและนักวิจัย สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลสนับสนุน การตัดสินใจเพื่อออกแบบการศึกษาวิจัย ให้ผลงานมีความทันสมัยและเหมาะสมกับความนิยมทางวิชาการ ในปัจจุบัน อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ด้วยวิธีการวิเคราะห์หัตถ์คดีย่อ (Abstract Analysis) ของบทความวิชาการ เพื่อศึกษาความนิยมทางการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อ คอมพิวเตอร์ โดยทำการแยกข้อมูล จัดหมวดหมู่ ศึกษาความถี่และความเชื่อมโยงในแต่ละหมวดหมู่ แล้วนำ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสังเคราะห์และบูรณาการ เพื่อสรุปเป็นความนิยมทางการศึกษาวิจัยในแต่ละปี และการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางการศึกษาวิจัยตลอดช่วงปีที่ศึกษา (ปี ค.ศ. 2012-2018) เพื่อใช้เป็นคู่มือ ประกอบการตัดสินใจสำหรับนักวิชาการและนักวิจัยในอนาคต

แหล่งข้อมูลตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากบทความหัตถ์คดีย่อของบทความวิชาการที่มีการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการด้านสื่อใหม่และ การสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดคุณสมบัติว่าเป็นวารสารวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ กล่าวคือ มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูล Scopus และ ISI โดยทำการคัดเลือกแหล่งข้อมูลตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากผู้วิจัยต้องการแหล่งข้อมูลตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนที่มีคุณภาพของแหล่งข้อมูล ที่กำหนดไว้ และสามารถคาดหวังผลลัพธ์ทางการศึกษาที่น่าเชื่อถือได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาบทความหัตถ์คดีย่อ ของบทความวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ใน Journal of Computer-Mediated Communication หรือ JCMC เพียงฉบับเดียว เพราะเป็นวารสารวิชาการด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เล่มแรกของโลก และเป็นวารสารวิชาการที่ให้เข้าถึงได้โดยไม่จำกัดสิทธิ์ โดยข้อมูลของ Journal of Computer-Mediated

Communication ขณะที่ทำการวิจัยในเรื่องนี้ ปรากฏในฐานข้อมูล Scopus ว่าวารสารฉบับนี้มี Impact Factor อยู่ที่ 4.000 และมี Impact Factor ในรอบ 5 ปีอยู่ที่ 6.115 และในฐานข้อมูล ISI เป็นวารสารอันดับ 1 จากวารสารด้านการสื่อสารทั้งหมด 84 เล่ม และเป็นวารสารอันดับ 8 จากวารสารด้านวิทยาการสารสนเทศและบรรณารักษศาสตร์ทั้งหมด 88 เล่ม โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาบทความจากวารสารปีปัจจุบัน (ปีที่ 23 ฉบับที่ 1-4 ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 2018) และฉบับย้อนหลังเป็นเวลา 5 ปี (ปีที่ 18-22 ตีพิมพ์ระหว่างปี ค.ศ. 2012-2017) รวมทั้งสิ้น 192 บทความ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้ “ตารางวิเคราะห์ข้อมูล” (Data Analysis Table) ที่สังเคราะห์ขึ้นจากการจัดประเภทขององค์ประกอบการสื่อสาร ระดับการสื่อสาร และบริบททางการสื่อสาร ใน Theories of Human Communication ของ Littlejohn และ Foss (2011) เป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยตารางวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว จะใช้เพื่อจัดหมวดหมู่ให้กับเนื้อหาในบทคัดย่อของบทความวิชาการทั้ง 192 ชิ้น ทั้งนี้ การจัดหมวดหมู่ให้กับเนื้อหาในบทคัดย่อดังกล่าว จะอ้างอิงตามคู่มือการจัดหมวดหมู่ ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยด้านการสื่อสาร (Infante, Rancer, & Womack, 2003; Knapp & Daly, 2011; Littlejohn & Foss, 2011) โดยผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลการจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาในบทคัดย่อที่ได้จากการใช้ตารางวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ไปวิเคราะห์และสรุปเป็นความนิยมทางการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์แต่ละปี รวมถึงใช้ในการค้นหาภาพรวมของความนิยมที่เปลี่ยนแปลงไประหว่าง ค.ศ. 2012-2018 ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกวารสารทางวิชาการที่จะใช้ศึกษาตามคุณสมบัติที่กำหนด เมื่อคัดเลือกได้แล้ว จึงทำการรวบรวมรายชื่อบทความตามระยะเวลาที่วางแผนไว้ แล้วทำการดาวน์โหลดบทความวิชาการตามรายชื่อที่รวบรวมได้ จากเว็บไซต์ที่มีการเผยแพร่แบบออนไลน์ จากนั้นจึงดำเนินการศึกษาบทคัดย่อของบทความเหล่านั้น แล้วทำการจำแนกหมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทคัดย่อ ซึ่งในบทคัดย่อของบทความวิชาการหรือบทความวิจัย 1 ชิ้น อาจมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหมวดหมู่ที่หมวดหมู่ก็ได้ โดยทำเครื่องหมายลงในตารางวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อสรุปเป็นความนิยมทางการศึกษาวิจัยแต่ละปี รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของความนิยมทางการวิจัยตลอดช่วงปีดังกล่าว

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เนื้อหาในบทคัดย่อของบทความวิชาการที่เลือกเอาไว้ โดยจัดหมวดหมู่ลงในตารางวิเคราะห์ข้อมูล แล้วสำรวจความถี่ (Frequency) ในการปรากฏของหมวดหมู่ต่าง ๆ ที่แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบการสื่อสาร (Communication Elements) ด้านระดับของการสื่อสาร (Communication Levels) และด้านบริบททางการสื่อสาร (Communication Contexts) ซึ่งในแต่ละด้านจะประกอบด้วยหมวดหมู่ย่อยตามที่พบจากการวิเคราะห์เนื้อหาด้วย จากนั้นจึงทำการสังเคราะห์และสรุปผลการศึกษา โดยนำเสนอใน

รูปแบบตารางสรุปข้อมูลและรูปแบบความเรียง เพื่อให้เห็นความนิยมทางการศึกษาวิจัยในแต่ละปี และภาพรวมของความนิยมทางการศึกษาวิจัยที่เปลี่ยนแปลงไป

ผลการวิจัย

ความนิยมทางการศึกษาวิจัยในแต่ละปี

การศึกษาวิจัยการเปลี่ยนแปลงของความนิยมทางการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์หัตถ์คัดย่อ จากบทความในวารสารวิชาการ Journal of Computer-Mediated Communication ตั้งแต่ฉบับปีที่ 18-23 จำนวนรวม 192 บทความ พบหมวดหมู่ที่มีความเกี่ยวข้องใน 3 ด้าน คือ องค์ประกอบของการสื่อสาร (Communication Elements) ระดับของการสื่อสาร (Communication Levels) และบริบทของการสื่อสาร (Communication Contexts) โดยพบหมวดหมู่รวม 22 หมวดหมู่ ประกอบด้วย ผู้สื่อสาร (Communicator) สารและเนื้อหา (Message / Contents) ภาษา (Language) ช่องทางและสื่อกลาง (Channel / Medium) แพลตฟอร์ม (Platform) เกินมนุษย์ (Beyond Human) พฤติกรรม (Behaviors) ปฏิสัมพันธ์ (Interactions) ความสัมพันธ์ (Relationship) กลุ่ม (Group) วัฒนธรรม (Culture) องค์กร (Organization) สังคม (Society) เครือข่าย (Network) จิตวิทยา (Psychology) สุขภาพ (Health) ระบบ (System) นโยบาย (Policy) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) วิพากษ์ (Critical) การเมือง (Political) และระเบียบวิธี (Methodology) โดยสามารถแจกแจงความถี่ที่หมวดหมู่ต่าง ๆ ปรากฏในเนื้อหาของบทความได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงควมถี่ของหมวดหมู่ที่ปรากฏในเนื้อหาของบทคัดย่อจำแนกตามปี

หมวดหมู่ที่ปรากฏ		วารสาร JCMC ปีที่						รวม
		18	19	20	21	22	23	
Comm. Elements	Communicator	12	14	20	8	4	5	63
	Message / Contents	19	30	18	10	10	7	94
	Language	4	4	0	2	0	1	11
	Channel / Medium	15	36	16	18	13	5	103
	Platform	20	47	28	17	15	11	138
	Beyond Human	1	5	3	4	5	1	19
Comm. Levels	Behaviors	6	31	20	14	13	8	92
	Interactions	7	11	13	5	4	5	45
	Relationship	1	4	9	4	3	2	23
	Group	5	9	11	3	4	2	34
	Organization	1	10	2	4	0	1	18
	Culture	5	4	6	3	0	0	18
Comm. Contexts	Society	9	28	20	10	9	9	85
	Network	4	1	8	6	7	2	28
	Psychology	9	22	16	11	7	5	70
	Health	2	2	3	0	0	0	7
	System	8	9	6	5	3	1	32
	Policy	2	4	0	2	2	0	10
	Infrastructure	2	0	0	2	1	0	5
	Critical	3	8	2	3	1	2	19
	Political	1	12	8	7	7	2	37
	Methodology	1	6	2	3	4	2	18
จำนวนบทความรวม		29	63	39	27	22	12	192

การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางการศึกษาวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากบทคัดย่อของบทความทั้งหมดในการศึกษา ตามที่ปรากฏในตาราง แสดงความถี่ของหมวดหมู่ที่ปรากฏในเนื้อหาของบทคัดย่อจำแนกตามปี (ตารางที่ 1) ผู้วิจัยพบการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางการศึกษาวิจัยในช่วงปี ค.ศ. 2012-2018 ของวารสาร Journal of Computer-Mediated Communication หรือ JCMC ดังต่อไปนี้

ด้านองค์ประกอบของการสื่อสาร (Communication Elements) มีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางการศึกษาวิจัยกันไปมา ระหว่างผู้ส่งสาร สารและเนื้อหา รวมถึงช่องทางและสื่อกลาง โดยในปีแรก ๆ (ปีที่ 18 และ 19) ค่านิยมจะเน้นไปที่การศึกษาสารและเนื้อหาเป็นหลัก ก่อนที่จะเปลี่ยนมาเน้นหนักที่ผู้ส่งสารในปีที่ 20 และเปลี่ยนไปเน้นการศึกษาวิจัยที่ช่องทางและสื่อกลางในปีที่ 21 และ 22 ทว่าค่านิยมในการศึกษาวิจัยที่เน้นหนักกับทั้ง 3 หมวดหมู่ตลอด 5 ปีดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่จะมีการกำหนดแพลตฟอร์มที่ใช้ในการศึกษาเอาไว้ด้วยเสมอ โดยแพลตฟอร์มได้ค่อย ๆ แยกตัวจากหมวดหมู่ทั้ง 3 มาเรื่อย ๆ จนกระทั่งปีที่ 22 ที่แพลตฟอร์มมีการแยกออกจากการศึกษาช่องทางและสื่อกลางอย่างเห็นได้ชัด และกลายเป็นหมวดหมู่หลักในปีที่ 23 นี้ อาจแสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันองค์ประกอบในการสื่อสารอาจไม่ได้มีความสำคัญเท่าการเลือกแพลตฟอร์มที่จะศึกษาให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะทำการศึกษาวิจัย

ด้านระดับของการสื่อสาร (Communication Levels) หมวดหมู่ที่ถูกจัดอยู่ในด้านระดับของการสื่อสารไม่ค่อยมีความโดดเด่นมากนักในปีที่ 18 ก่อนที่หมวดหมู่พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ กลุ่ม และองค์กร จะเริ่มมีบทบาทในการศึกษาวิจัยอย่างเห็นได้ชัดในปีที่ 19 และเหลือเพียง 3 หมวดหมู่ คือ พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ และกลุ่ม ในปีที่ 20 หลังจากนั้นก็มีเพียงหมวดหมู่พฤติกรรมที่ยังคงได้รับความสนใจในการศึกษาอย่างเข้มข้น ในด้านบริบทของการสื่อสาร (Communication Contexts) ตลอดระยะเวลาของวารสารที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า หมวดหมู่สังคม และหมวดหมู่จิตวิทยา เป็น 2 หมวดหมู่ที่มีความโดดเด่นมาเสมอตั้งแต่ปีแรก แม้จะลดความเข้มข้นลงไปบ้างในปีหลัง ๆ แต่ก็ถือว่าอยู่ในระดับที่นักวิชาการยังให้ความสนใจในการเข้ามาศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง สำหรับบริบทอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับความสนใจในระดับที่เข้มข้นเท่า แต่ก็มีการศึกษาวิจัยมาอย่างต่อเนื่อง คือ หมวดหมู่การเมือง และหมวดหมู่ระเบียบวิธี

ด้านสื่อและแพลตฟอร์ม (Media and Platform) ตลอดทั้ง 6 ปี มีแพลตฟอร์มใหม่ ๆ ถูกนำเสนอเข้าสู่การศึกษาวิจัยอยู่เสมอ ทั้งการสื่อสารผ่านเกม เว็บไซต์ข่าวและองค์กร บล็อก แอปพลิเคชัน ฯลฯ แต่ที่โดดเด่นและได้รับความสนใจอยู่ทุกปี คือ สื่อสังคมออนไลน์ ทั้งเฟซบุ๊กและทวิตเตอร์ ที่เป็นตัวแทนหลักของแพลตฟอร์มนี้ โดยเฉพาะทวิตเตอร์ที่อยู่คู่กับการศึกษาด้านการเมืองมาเสมอ ยิ่งในเหตุการณ์ประท้วงหรือการจัดการเลือกตั้ง จะมีหัวข้อวิจัยด้านการเมืองที่หยิบพฤติกรรมของผู้ใช้ทวิตเตอร์ขึ้นมาศึกษา นอกจากแพลตฟอร์ม สื่อรูปแบบใหม่ ๆ ก็ได้ถูกนำเสนอเข้ามาเช่นกัน อาทิ เทคโนโลยีเสมือนจริง ทั้งภาพเสมือนจริงและการสร้างทีมเสมือนจริงในองค์กร รวมถึงอุปกรณ์พกพา โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือ ที่มีผลให้การสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ ต้องเปลี่ยนเข้าสู่การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลอย่างเต็มตัว

ด้านระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) การศึกษาวิจัยด้านนี้ มีการใช้งานระเบียบวิธีวิจัยมาตรฐานอยู่หลายรูปแบบ ทั้งแบบสอบถาม สถานการณ์เชิงทดลอง การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ เป็นต้น แต่ในปีหลัง ๆ การศึกษาวิจัยได้ก้าวเข้าสู่การใช้และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเต็มรูปแบบ โดยมักเก็บข้อมูลจากการใช้งานจริงของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งในเชิงสถิติและเนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอและเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เชื่อถือได้ นอกจากนี้ ยังได้เริ่มมีการใช้ระเบียบวิธีวิจัยด้วยการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม ซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเครือข่ายด้วย ที่ถือเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่น่าจับตามองอย่างมาก และมีความนิยมที่จะมีการใช้งานระเบียบวิธีวิจัยลักษณะนี้เพิ่มมากขึ้นในอนาคต

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงของความนิยมทางการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ข้างต้น สามารถอภิปรายเพื่อตอบปัญหาในการศึกษาได้ ดังต่อไปนี้

RQ: ความนิยมทางการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงปี ค.ศ. 2012-2018 เป็นอย่างไร

ในช่วงปี ค.ศ. 2012-2018 ความนิยมทางการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการสื่อสารเริ่มถูกลดความสำคัญลง ทั้งการศึกษาผู้ส่งสาร สารและเนื้อหา ตลอดจนช่องทางและสื่อกลาง มีเพียงแพลตฟอร์มที่ยังคงถูกให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นประเด็นการศึกษาวิจัยที่กว้างมาก จำเป็นต้องมีการกำหนดแพลตฟอร์มที่จะใช้ศึกษาให้ชัดเจน เพื่อให้ขอบเขตในการศึกษานั้นแคบลง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยโดยภาพรวม

นอกจากนี้ ความนิยมการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ ได้เริ่มมุ่งเน้นการศึกษามาที่ตัวแปรเกี่ยวกับมนุษย์และระดับการสื่อสาร ทั้งยังมีความเข้มข้นทางการศึกษาวิจัยที่ต่อเนื่องมาตลอดในช่วงปี ค.ศ. 2012-2018 นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ของมนุษย์ ในฐานะผู้ใช้งานสื่อใหม่ สื่อคอมพิวเตอร์ และสื่อดิจิทัล ว่ามีลักษณะอย่างไร ตอบสนองต่อสารอย่างไร ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในรูปแบบใด

บริบททางสังคม เครือข่าย จิตวิทยา และการเมือง เป็นความนิยมทางการศึกษาวิจัยที่แม้จะไม่ได้เข้มข้นอย่างสม่ำเสมอ แต่ก็ถือเป็นพื้นที่ทางวิชาการที่นักวิชาการและนักวิจัยยังคงให้ความสนใจ เพราะมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่รวมกันเป็นสังคม การสื่อสารของมนุษย์จึงมักได้รับอิทธิพลจากคนในสังคม ขณะเดียวกัน การสื่อสารของบุคคลก็อาจส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อสังคมด้วย การศึกษาสาเหตุและผลลัพธ์ของรูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์ (จากอุปนิสัย บุคลิกส่วนบุคคล กระบวนการคิด จิตวิทยาการรับรู้ หรือเหตุการณ์ก่อนหน้า ที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ในรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์มักจะตอบสนองในแบบเดียวกัน) ตามแนวคิด Covering-law Perspective ที่สามารถช่วยให้เข้าใจและคาดการณ์การสื่อสารของมนุษย์ที่จะส่งผลต่อบริบททางสังคม

เครือข่าย และการเมือง จึงยังคงได้รับความสนใจอยู่เสมอ

สำหรับเครือข่าย เป็นพื้นที่ทางวิชาการที่ได้รับความสนใจตลอดช่วงปี ค.ศ. 2012-2018 และมีความนิยมจะเพิ่มความเข้มข้นขึ้นเรื่อย ๆ เพราะถือเป็นบริบทและระเบียบวิธีในการศึกษาที่มีคุณภาพ และอธิบายได้ในเชิงประจักษ์ ส่วนหมวดจิตวิทยา ก็ยังคงได้รับความสำคัญอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุที่ทฤษฎีทางจิตวิทยาสามารถอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ได้อย่างครอบคลุม นักวิชาการและนักวิจัยด้านการสื่อสาร จึงยังคงต้องพึ่งพาแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ ในส่วนของการเมือง แม้ความเข้มข้นจะไม่แน่นอน แต่เชื่อได้ว่า จะเป็นบริบทที่กลับมาอยู่ในความสนใจเสมอ เมื่อมีการประท้วงหรือการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแพลตฟอร์มที่ขึ้นชื่อเรื่องพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองอย่างทวิตเตอร์ด้วยแล้ว

ในช่วงปี ค.ศ. 2012-2018 นี้ เป็นการเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคของ Internet of Things (IoT) ความนิยมทางการศึกษาวิจัยก็จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนผ่านด้วย จึงมีความพยายามในการปรับตัวทางวิชาการตลอดหลายปีมานี้ ทั้งการแนะนำบริบทใหม่ แพลตฟอร์มใหม่ สื่อใหม่ ทำให้การศึกษาด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อมีขอบเขตที่ครอบคลุมมากกว่าเดิม ทั้งยังมีการปรับจำกัดความของการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ของบรรณาธิการคนล่าสุดอย่าง Rich Ling ว่าในวันนี้ เราไม่ได้เพียงสื่อสารกันผ่านสื่อคอมพิวเตอร์อีกแล้ว แต่เป็นอุปกรณ์แบบพกพาที่เข้ามามีบทบาทกับชีวิตมนุษย์มากขึ้น โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือ ที่มีจำนวนอุปกรณ์มากกว่าประชากรบนโลกใบนี้เสียอีก การสื่อสารผ่านสื่อ “ดิจิทัล” จึงอาจเป็นคำที่นำมาใช้อธิบายตัวตนและความนิยมทางการศึกษาวิจัยในปัจจุบันได้ดีกว่าคำเดิม

บทสรุปและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในประเทศไทย

ความนิยมการศึกษาด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันไปจนถึงอนาคตอันใกล้ มุ่งเน้นศึกษาด้านการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล โดยเฉพาะอุปกรณ์พกพาอย่างโทรศัพท์มือถือ ซึ่งได้รับความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ ในแวดวงวิชาการ และยังมีแนวโน้มการศึกษาด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์จากประเทศกำลังพัฒนา พฤติกรรมการสื่อสารด้านการเมือง และระเบียบวิธีวิจัยอย่างการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม ระบบการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ และการเรียนรู้ของเครื่องจักร ซึ่งประเด็นเหล่านี้ ล้วนกำลังเป็นที่สนใจต่อทั้งบรรณาธิการของวารสารวิชาการและนักวิชาการในต่างประเทศอย่างแพร่หลาย

หากหันกลับมามองการศึกษาด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้สำรวจในเบื้องต้นกับฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยการค้นหาผ่านคำว่า “สื่อใหม่” พบวิทยานิพนธ์ด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในช่วงเดียวกับการศึกษา จำนวน 20 รายการ โดยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสื่อใหม่ในฐานะเครื่องมือทางการสื่อสารหรือช่องทางทางการสื่อสารเพียงเท่านั้น โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทั้งการศึกษาด้านอัตลักษณ์ การสื่อสารการตลาด การสื่อสารเชิงสังคม รวมถึงการศึกษาพฤติกรรมเชิงลบ และหากเปลี่ยนมาค้นหาด้วยคำว่า “สื่อสื่อสารผ่านสื่อ” พบวิทยานิพนธ์ด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในช่วงเดียวกับการศึกษา จำนวน 11 รายการ แม้จะพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการสื่อสารเพิ่มขึ้นอีกกลุ่มหนึ่ง แต่งานวิจัย

ส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับงานวิจัย 20 รายการก่อนหน้านี้

แม้จะยังไม่สามารถยืนยันได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นเพียงการสำรวจเบื้องต้นจากแหล่งข้อมูลเพียงแหล่งเดียว จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมจากฐานข้อมูลงานวิจัยในประเทศแหล่งอื่น ๆ อย่างครอบคลุมด้วยระเบียบวิธีวิจัยที่รัดกุมเพียงพอ แต่ก็ทำให้ผู้วิจัยสังเกตเห็นแนวโน้มบางอย่างได้ว่า การศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยนั้น อาจยังไม่สอดคล้องกับความนิยมทางการศึกษาวิจัยด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ที่บรรณาธิการของวารสารวิชาการชั้นนำในต่างประเทศคาดหวังที่จะได้เห็นมากนัก จำเป็นอย่างยิ่งที่นักวิจัยด้านการสื่อสารจะต้องปรับตัว เพื่อให้สามารถผลิตผลงานวิจัยที่ทันต่อกระแสความสนใจของโลกได้อย่างทันท่วงที ทั้งยังเป็นผลดีในการเพิ่มโอกาสในการตีพิมพ์บทความวิจัยหรือบทความวิชาการในวารสารชั้นนำอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเพื่อก้าวไปสู่การเป็นนักวิจัยที่สามารถผลิตผลงานวิจัยที่ทันต่อความนิยมการศึกษาวิจัยในระดับสากลได้นั้น ยังมีอุปสรรคอยู่หลายประการ เช่น การใช้การวิเคราะห์เครือข่ายสังคมเป็นเครื่องมือในการวิจัย ที่ผู้วิจัย พบว่า มีนักวิชาการและนักวิจัยด้านการสื่อสารในประเทศไทยไม่มาก ที่ทำการศึกษาวิจัยด้วยเครื่องมือดังกล่าว ทำให้การวิเคราะห์เครือข่ายสังคมไม่แพร่หลายนักในสาขาการสื่อสารของประเทศไทย หรือการวิจัยเกี่ยวกับระบบการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ และการเรียนรู้ของเครื่องจักร ที่อาจไม่ใช่ความเชี่ยวชาญโดยตรงของนักวิจัยด้านการสื่อสารในประเทศไทย ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อาจเกินความสามารถที่จะทำได้เพียงลำพัง นักวิจัยจึงอาจจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือข้ามศาสตร์ นอกจากนี้จะเป็นผลดีอันก่อให้เกิดความเป็นไปได้ในการพัฒนางานวิจัยในประเด็นและทิศทางใหม่ ๆ แล้ว ยังเป็นการขยายและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการสื่อสารในประเทศไทย ด้านสื่อใหม่และการสื่อสารผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ให้ก้าวหน้าและกว้างขวางขึ้นอีกด้วย

บรรณานุกรม

- Daft, R. L., & Lengel, R. H. (1986). Organizational information requirements, media richness and structural design. *Management Science*, 32, 554-571.
- Ellis, C. A., Gibbs, S. J., & Rein, G. L. (1991). Groupware: Some issues and experiences. *Communication of the ACM*, 34(1), 38-58.
- Flew, T. (2014). *New media* (4th ed.). Melbourne, Australia: Oxford University Press.
- Infante, D. A., Rancer, A. S., & Womack, D. F. (2003). *Building communication theory* (4th ed.). Prospect Heights, IL: Waveland Press.
- Knapp, M. L., & Daly, J. A. (2011). *The SAGE handbook of interpersonal communication* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Lindlof, T. R., & Taylor, B. C. (2002). *Qualitative communication research methods* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Ling, R. (2018). Editor's note: JCMC in an exciting new era. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 23(2), 70-71. doi:10.1093/jcmc/zmy003
- Littlejohn, S. W., & Foss, K. A. (2011). *Theories of human communication* (10th ed.). Long Grove, IL: Waveland Press.
- Perry, M. S., & Werner-Wilson, R. J. (2011). Couples and computer-mediated communication: A closer look at the affordances and use of the channel. *Family & Consumer Science Research Journal*, 40(2), 120-134.
- Rice, R. E. (1999). Artifacts and paradoxes in new media. *New Media & Society*, 1(1), 24-32. doi:10.1177/1461444899001001005
- Walther, J. B. (1992). Interpersonal effects in computer-mediated interaction: A relational perspective. *Communication Research*, 19, 52-90.
- Walther, J. B. (1996). Computer-mediated communication: Impersonal, interpersonal, and hyperpersonal interaction. *Communication Research*, 23, 3-43.
- Walther, J. B. (2011). Theories of computer-mediated communication and interpersonal relations. In M. L. Knapp and J. A. Daly (Eds.), *The SAGE Handbook of Interpersonal Communication* (4th ed., pp. 443-479). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Walther, J. B., & Parks, M. R. (2002). Cues filtered out, cues filtered in: Computer-mediated communication and relationships. In M. L. Knapp & J. A. Daly (Eds.), *Handbook of interpersonal communication* (3rd ed., pp. 529-563). Thousand Oaks, CA: Sage.